Werk aan je talen, talen aan het werk!

25/09/09 Europese Dag van de Talen

Ideeënboekje

europees platform
internationaliseren in onderwijs

Europese Dag van de Talen 2009

© 2009
Europees Platform – internationaliseren in onderwijs
Kennemerplein 16
2011 MJ Haarlem
T 023 5531150
F 023 5427174
E talen@epf.nl
I www.europeesplatform.nl/dagvandetalen

Samenstelling Elly Deelder
Redactie Elly Deelder
Omslag ontwerp K&S Ontwerpers, Alkmaar
Druk Ter Burg, Alkmaar

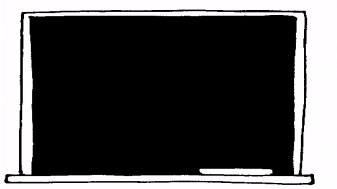

Alstublieft! Hiermee heeft u het nieuwe boekje vol lesideeën en activiteiten voor de Europese Dag van de Talen 2009 in handen. Wij hopen dat u met de ideeën uit dit boekje een creatieve invulling zult geven aan de Europese Dag van de Talen op uw school. Normaal gesproken wordt de Europese Dag van de Talen gevierd op 26 september, maar omdat 26 september dit jaar een zaterdag is, vieren we het op vrijdag 25 september 2009.

Dit jaar zijn er diverse wedstrijden waar u aan mee kunt doen:

Beste Dag van de Talen op School
Stuur voor 20 oktober 2009 een verslag naar het Europees Platform waarmee u laat zien hoe de Dag van de Talen gevierd is bij u op school. U dingt dan mee naar de geldprijzen van € 1.000, € 750 en € 500. Wij zijn benieuwd!

Filmwedstrijd
Laat uw leerlingen een filmpje maken van maximaal 2 minuten over het leren van vreemde talen en plaats het filmpje voor 20 oktober 2009 op You Tube. Het thema dat de leerlingen kunnen gebruiken is 'Werk aan je talen, talen aan het werk!' Het groepje leerlingen dat het beste filmpje maakt, wint bioscoopbonnen.

Europees Talenlabel
Organiseert u een creatief en succesvol talenproject? Ding dan mee naar het Europees Talenlabel. Aan het Talenlabel zijn geldprijzen verbonden van € 5.000, € 2.000 en € 1.000.

Meer informatie over de wedstrijden vindt u op de laatste pagina's van dit ideeënboekje.

Het talenteam van het Europees Platform wenst u veel succes!

Inhoud pagina

- Werk aan je talen, talen aan het werk! 7
- Internationaliseren: Tijd voor taal! 8
- Talen in Europa, Europa in talen 9
- Voor wie en waarvoor is dit boekje? 10
- Lesideeën en activiteiten 11 t/m 47
- Veel dank! 48
- Tot volgend jaar! 49

Werk aan je talen, talen aan het werk!

Op vrijdag 25 september 2009 vieren we de Europese Dag van de Talen.

U zult zeker niet de enige zijn die op 25 september aandacht besteedt aan vreemdetalenonderwijs. In heel Europa doen scholen mee. Talen (leren) spreken doe je samen. Dus misschien viert u de Europese Dag van de Talen wel samen met een buitenlandse partnerschool?

Dit jaar is het thema 'Werk aan je talen, talen aan het werk!' Dat betekent dat u dit jaar de focus kunt leggen op het praktisch aan de slag gaan met talen. Werk met uw leerlingen bijvoorbeeld aan een taalportfolio of laat iedereen in de hele school alleen maar vreemde talen spreken op deze dag. Welke taal? Dat mag u zelf beslissen.
Met de oudere leerlingen kunt u bijvoorbeeld onderzoeken wat ze in hun toekomstige werk aan talenkennis nodig zullen hebben en hoe ze dat kunnen bereiken. Is er vraag naar vreemde talen in het bedrijfsleven of in vervolgopleidingen? Welke talen moet je spreken als je in een ander EU-land aan de slag wilt?
Met de jongere leerlingen kunt u herinneringen aan de vakantieperiode ophalen en vragen wie er in een vreemde taal met iemand heeft gesproken op vakantie. Speel de situaties na in een rollenspel in de vreemde taal. Welke woorden wisten ze toen nog niet? Die kunt u mooi met ze oefenen.

Werk ze op 25 september! Want de beste manier om te werken aan je talenkennis is om in een vreemde taal aan het werk te gaan.

Vreemde talen, dat werkt!

Het Talenteam van het Europees Platform wenst u een mooie Dag van de Talen toe!

Dit project is tot stand gekomen op initiatief van de Raad van Europa en is mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van het Ministerie van OCW. Het Europees Platform coördineert de Europese Dag van de Talen in Nederland en werkt hierbij samen met het NAB-MVT en CINOP.

Internationaliseren: Tijd voor taal!

Het Europees Platform – internationaliseren in onderwijs, heeft als doel om Nederlandse scholen te stimuleren om te internationaliseren. Internationalisering op school begint bij het leren van vreemde talen. Want als uw leerlingen hun talen spreken, kunnen ze samenwerken met kinderen in het buitenland. Het Europees Platform helpt en ondersteunt scholen die willen internationaliseren en meer aandacht willen besteden aan vreemdetalenonderwijs. Hiervoor werken wij samen met andere instellingen in binnen- en buitenland. Wij streven ernaar kennis en ervaringen van derden te verspreiden.

Talige activiteiten van het Europees Platform zijn onder andere:

Vroeg vreemdetalenonderwijs

→ Komend schooljaar 2009-2010 zijn er ruim 300 basisscholen in Nederland die vroeg vreemdetalenonderwijs aanbieden vanaf groep 1. Een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar! Meestal kiezen scholen voor vvto Engels, maar een andere vreemde taal komt ook voor zoals Duits, Frans of Spaans. Jonge kinderen leren talen op een speelse manier en met veel plezier. Een vreemde taal op een natuurlijke manier aanbieden betekent meestal een andere manier van lesgeven, andere lesmaterialen en natuurlijk bijscholing voor de leerkrachten.
Het Europees Platform helpt scholen met vroeg vreemdetalenonderwijs. U kunt bij ons terecht voor informatie en advies. Wij geven bijvoorbeeld de digitale nieuwsbrief vvto uit en diverse andere publicaties over vvto, organiseren netwerkbijeenkomsten voor vvto-scholen, startersbijeenkomsten, nascholingscursussen in het buitenland, et cetera. Ook bent u van harte welkom om in onze bibliotheek naar lesmateriaal te komen kijken en hebben wij subsidiemogelijkheden om vvto op uw school te ondersteunen. Meer informatie vindt u op www.talenopdebasisschool.nl.

LinQ I en II

→ LinQ I is een driejarig project in opdracht van het Ministerie van OCW ter versterking van het talenonderwijs Frans en Duits. Circa 40 scholen werkten de afgelopen drie jaar samen aan de introductie van Frans of Duits op de basisschool en de versterking van deze talen in het voortgezet onderwijs. De uitkomst van dit project is een leerzame koffer vol met startersinformatie en lesmateriaal om direct aan de slag te gaan met Frans en/of Duits. U kunt deze LinQ-koffer bestellen via linq@epf.nl.
Het vervolgproject LinQ II gaat na de zomervakantie van 2009 van start. Basisscholen die geïnteresseerd zijn in vvto Duits of vvto Frans kunnen zich nog aanmelden voor deelname. Meer informatie kunt u opvragen via linq@epf.nl.

European Centre for Modern Languages – Graz

→ Het Europees Platform is de nominerende instantie in Nederland voor workshops en relevante regionale bijeenkomsten van het ECML in Graz. Via het ECML vindt u meer informatie over de Europese Dag van de Talen in andere Europese landen: www.ecml.at/edl.

Kijk ook eens op de volgende websites:

www.europeesplatform.nl/dagvandetalen
www.talenopdebasisschool.nl
www.tweetaligonderwijs.nl (voortgezet onderwijs)
www.austausch.nl (Duits)
www.e-changes.nl (Frans)

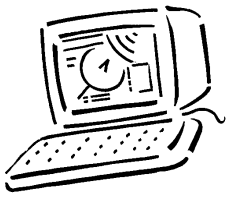

Talen in Europa, Europa in talen

In Nederland zijn we er redelijk aan gewend om verschillende talen te horen en te spreken, hoewel het Engels overheerst. Maar de aandacht gaat ook uit naar onze buurtalen Frans en Duits en naar andere wereldtalen zoals Spaans en Chinees. Er is duidelijk animo voor taalprojecten op scholen, en hoe kan het ook anders: Europese burgers studeren, werken en wonen steeds vaker buiten de eigen landsgrenzen, die overigens niet altijd taalgrenzen zijn.

Wist u dat…

- De EU sinds 1 januari 2007 23 officiële talen telt?
- Er in de EU naast de officiële talen nog zeker 60 andere talen worden gesproken?
- 56 % van de EU-burgers aangeven een gesprek in een andere taal te kunnen voeren?
- Dat 99 % van de Luxemburgers aangeeft ten minste één vreemde taal te kennen?
- 28 % van de burgers twee vreemde talen voldoende kent om een gesprek te kunnen voeren en 11 % drie?
- In Nederland dit percentage 75 % is?
- Duits in de EU de meest gesproken moedertaal is (18 %, Engels 13%)?
- Maar dat 38 % van de EU-burgers Engels als vreemde taal spreekt, tegenover 14 % voor zowel Frans als Duits?
- Het percentage burgers dat Spaans als vreemde taal spreekt even groot is als dat van Russisch als vreemde taal (6 %)?
- Circa 60 % van de Europeanen vindt dat met het leren van vreemde talen het beste al op de basisschool begonnen kan worden?
- U dit en nog veel meer na kunt lezen in de aan talen gewijde Eurobarometer van de Europese Commissie? Special Eurobarometer 243. Zie http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_sum_en.pdf

Het streven van de Europese Unie is dat elke Europese burger naast zijn moedertaal twee andere vreemde talen spreekt, waarbij iedereen zo vroeg mogelijk begint met het leren van die talen. Het aanbod aan talen is overweldigend, dus waarom niet vandaag nog beginnen met het leren van één van die talen, zodat je met je mede-Europeanen kunt communiceren.

Werken met wereldtalen!

Voor wie en waarvoor is dit boekje?

Doelgroep

Dit ideeënboekje is bedoeld voor docenten en leerlingen in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs, in eerste instantie om invulling te geven aan de Europese Dag van de Talen. Maar de tips zijn natuurlijk het hele jaar door bruikbaar!

De ideeën zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

- Taal werkt zó!
- Vreemde taal in uitvoering
- Creatief met taal
- Werken met wereldtalen
- Vreemde talen, dat werkt
- Wedstrijden

Sommige activiteiten zijn zowel in het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs toepasbaar, andere zijn duidelijk gericht op jongere of oudere leerlingen. Het ligt natuurlijk vooral aan de voorkennis van de leerlingen of een oefening geschikt is of niet, dus bekijk ze allemaal en pas desgewenst de uitvoering aan.

Lay out

De opzet is eenvoudig, zodat het boekje gemakkelijk gekopieerd kan worden en er dus volop gebruik van kan worden gemaakt. De inhoud van het boekje zal later te downloaden zijn van de site www.europeesplatform.nl/talen, waar u ook de boekjes van 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 en 2008 nog kunt vinden.

Voorbereidingstijd

Omdat 25 september in het begin van het schooljaar valt, hebben wij geprobeerd met ideeën te komen die niet al te veel voorbereiding vereisen. Bijna altijd kan een activiteit groot- of kleinschalig worden uitgevoerd, met veel of weinig materiaal. De keus is aan u.

Benodigdheden

Deze verschillen per activiteit, maar internet, pen en papier, woordenboeken en knutselmaterialen zijn bij veel activiteiten nodig.

Talen

De activiteiten kunnen over het algemeen in verschillende talen worden uitgevoerd. Kies zelf voor de taal die u aan uw leerlingen leert, maar probeer ook eens een activiteit te doen met een minder voor de hand liggende taal.

Vreemde talen, dat werkt!

LESIDEEËN EN ACTIVITEITEN

Inhoud pagina

Taal werkt zó! 13

- Leerlingen onderwijzen leerlingen 14
- Hoe en wat in het… 15
- Een geeltje op je rug 16
- Woordenstrijd 17
- Werk aan de winkel 18
- Verhalen met 'special effects' 19

Vreemde taal in uitvoering 20

- Bouw je eigen werkstuk 21
- Klets een klacht 22
- Bob de Bouwer 23
- Gebruik de aanwijzingen 24
- Laat je verhaal maar zien 25

Creatief met taal 26

- Vossenjacht 27
- De ideale activiteitenbegeleider 28
- Associatief met muziek 29
- Raad het maar 30
- Spreek je woorden 31

Werken met wereldtalen 32

- Landenbeurs 33
- Europees taalportfolio 34
- De internationale schoolkantine 35
- Wat je altijd al wilde weten 36
- Het uitzendbureau 37

Vreemde talen, dat werkt **38**

- Vreemde talen, dat zingt 39
- Aan de deur wordt niet gekocht 40
- In den vreemde… 41
- Het grote talendebat 42
- Het scholieren-lagerhuis 43

Wedstrijden **44**

- Het beste talenproject 45
- Filmwedstrijd 46
- Beste Dag van de Talen op School 47

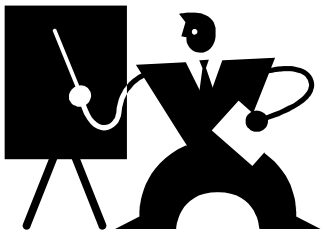

Taal werkt zó!

Kunnen communiceren met andere mensen is een belangrijke levensbehoefte van mensen. Een deel van onze communicatie verloopt via taal. De taal die de mensen in je omgeving spreken, zul je moeten leren als je ook mee wilt praten. Dat gaat als het goed is bijna vanzelf, want een jong kind leert zijn moedertaal op een natuurlijke manier. Maar er zijn wel voorwaarden aan verbonden: Een kind leert een taal door het vaak te horen én door gestimuleerd te worden om zelf ook te gaan praten. Bijna iedereen praat uit zichzelf al tegen een baby, waardoor voldaan wordt aan het nodige taalaanbod.
Door veel te oefenen leert een kind om de taal te begrijpen en de woorden goed uit te spreken. De betekenis, de zinsstructuren en de grammatica worden zo opgeslagen in de hersenen.

Hetzelfde geldt voor oudere kinderen en volwassenen. Je moet een taal heel vaak horen voor je het kan spreken. Luisteren en oefenen dus!

Zorg er dus voor dat uw leerlingen de vreemde taal zo veel mogelijk horen en dat ze op een veilige en ongedwongen manier de vreemde taal mogen gebruiken. Dat is de sleutel tot het vreemdetalenonderwijs.

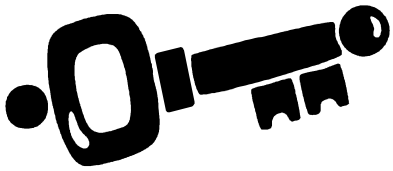

Leerlingen onderwijzen leerlingen	
	Het succesvolle project 'Leerlingen onderwijzen Leerlingen' vindt al jaren plaats op de Europese Dag van de Talen: Leerlingen van tweetalige middelbare scholen gaan die dag naar hun oude basisschool terug om daar een les Engels of Duits te geven. Natuurlijk kunnen ook leerlingen van andere middelbare scholen taalles geven op hun oude basisschool. Laat uw leerlingen begin september zelf contact leggen met hun oude basisschool en vragen of ze langs mogen komen voor een enthousiaste proefles in het Engels, Duits, Frans of Spaans. Laat ze zelf de lessen voorbereiden. Hoe pakken ze dat aan? Gaan ze een lied zingen of voorlezen? Of een spelletje doen? De basisschoolleerlingen maken zo kennis met vreemde talen, maar hebben ook een uniek kijkje in hoe het er op het voortgezet onderwijs aan toe gaat. En de leerlingen van het voortgezet onderwijs kunnen hun spreekvaardigheid oefenen en zien of lesgeven hen ligt. Een voordeel voor beide kanten!
Wie doen er mee?	Alle leerlingen.
Materiaal	• Pen en papier • Bestel gratis leuke Dag van de Talen-stickers om uit te delen (bestellen via geene@epf.nl).
Hoe lang ?	Voorbereiding: een lesuur + huiswerk. Op de Dag zelf: een halve dag.

Hoe en wat in het… 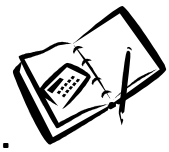	
	Laat uw leerlingen met elkaar een talenboekje samenstellen, bijvoorbeeld: 'Hoe en wat in het Spaans'. Laat de leerlingen eerst alle belangrijke onderwerpen/hoofdstukken bedenken die in het boekje moeten komen. Dat zijn onderwerpen die zij zelf belangrijk vinden natuurlijk, dus niet per se wat er meestal in zo'n boekje staat. Denk bijvoorbeeld aan: iets kopen en afdingen, openingszinnen voor het uitgaan, of hoe zeg je 'Ik heb mijn huiswerk niet gemaakt' in de vreemde taal?', et cetera. Verdeel de leerlingen in groepen en zorg dat ieder groepje een hoofdstuk vult met zinnen die ze opzoeken in woordenboeken of op internet. Maak er daarna een echt boekje van dat iedereen mee kan nemen op vakantie of de rest van het jaar op school kan gebruiken.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Woordenboeken • Internet
Hoe lang ?	Twee lesuren.

Een geeltje op je rug	
	Geef elke leerling vijf zelfklevende memo-blaadjes en laat de leerlingen op elk blaadje een voorwerp schrijven dat in het klaslokaal voorkomt (in een vreemde taal natuurlijk). Ze mogen het woordenboek gebruiken. Verzamel de geeltjes en plak bij elke leerling een geeltje op de rug. De leerlingen mogen niet weten wat er op hun eigen rug staat. Daarna loopt iedereen rond en vraagt aan elkaar (in de vreemde taal) van alles om er achter te komen welk voorwerp op zijn rug staat. Regels: je mag maar een vraag aan dezelfde persoon stellen, dus iedereen wisselt steeds van gesprekspartner. De vragen mogen alleen met ja en nee beantwoord worden. Maak de rondes niet te lang (2 minuten is voldoende). Wissel de briefjes na elke ronde en speel het nog een aantal keer. Natuurlijk kan dit met allerlei onderwerpen gedaan worden. Ze leer je snel een heleboel nieuwe woorden. Voor de jongere kinderen: gebruik plaatjes of tekeningen.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen • Zelfklevende memo-blaadjes • Woordenboek
Hoe lang ?	Een lesuur.

Woordenstrijd	
	Verdeel de leerlingen in groepjes van vier. Laat ze een letter kiezen en een specifiek onderwerp zoals bijvoorbeeld ‘dieren’, ‘op school’ of ‘in je slaapkamer’. Daarop krijgen ze vijf minuten om om de beurt een woord te bedenken in een vreemde taal dat met de gekozen letter begint. Laat ze de woorden opschrijven. Het groepje met de meeste goede woorden wint. Bespreek de woorden klassikaal, zodat iedereen de betekenis leert.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier
Hoe lang ?	5 minuten per sessie.

Werk aan de winkel	
	Speel een schoenenwinkel na: Laat iedereen zijn schoenen uittrekken en zet ze op een rij voor in de klas. Verdeel de klas in groepjes van drie. In elk groepje zitten twee klanten en een schoenenverkoper. Elk groepje speelt een heel rollenspel uit in een vreemde taal over de aankoop van een paar schoenen. Bijvoorbeeld: De verkoper vraagt: Kan ik u helpen? Klant: Graag. Ik zoek een paar sportschoenen. Het liefst rode. Heeft u dat? Et cetera. Laat de kinderen zelf de dialoogjes bedenken. Mocht het onderwerp geheel nieuw zijn, bereid ze dan eerst voor met een aantal standaardvragen en antwoorden in de vreemde taal. Hoe vaker ze oefenen, hoe meer variaties ze verzinnen. Natuurlijk kan dit ook met jassen, tassen of andere spullen die de leerlingen bij zich hebben.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Schoenen (of iets anders)
Hoe lang ?	Een lesuur.

Verhalen met ‘special effects’	
	Kies een mooi verhaal uit in een vreemde taal dat je gaat vertellen of voorlezen. Vertel de leerlingen dat ze als ze een bepaald woord horen allemaal hetzelfde geluid moeten maken. Bijvoorbeeld: Zee: neem allemaal een papier tussen je handen en wrijf je handen met het papier ertussen over elkaar. Bos/bomen/wind: blaas allemaal Heks: zeg allemaal ‘hihihi’ Lopen: zet allemaal een paar stappen. Bedenk zelf van tevoren welke geluiden en bewegingen bij welk woord horen. Als iedereen tijdens het verhaal hetzelfde geluid maakt, geeft dat een heel spannend effect en de leerlingen luisteren goed naar het verhaal.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Verhaal • Spullen om geluid mee te maken
Hoe lang ?	Een half lesuur.

Vreemde taal in uitvoering

Alle talen die men vandaag de dag op de wereld spreekt zijn levende talen. Want als je een taal spreekt, spreekt men van levende talen. Men schat dat er ongeveer 6.8oo talen worden gesproken, waarvan ruim 2.200 talen ook een schriftelijke vorm kennen.
Heel wat wetenschappers houden zich bezig met taal. Er wordt onderzoek gedaan op allerlei gebied; van onderzoek naar taalontwikkeling bij kinderen tot het documenteren van bijna uitgestorven talen.

Talen die gesproken worden leven. Levende talen zijn voortdurend aan verandering onderhevig: er komen nieuwe woorden bij, de betekenis van uitdrukkingen verandert in de loop der jaren, grammaticale structuren veranderen, de spelling wordt aangepast. Met andere woorden, talen werken en men werkt aan talen. Die veranderingen zijn niet erg, dat houdt de taal juist levend. Dus als talendocent weet je wat je te doen staat:
Blijf aan je talen werken!

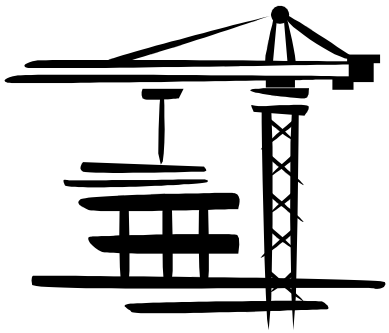

Bouw je eigen werkstuk

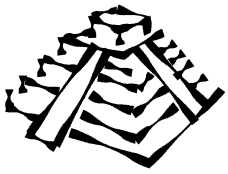

	Laat de leerlingen zoeken naar informatie over monumenten of kunstwerken die typerend zijn voor een bepaald land. Laat iedereen vervolgens het monument of kunstwerk nabouwen of tekenen. Laat de leerling die het gemaakt heeft in de taal van dat land vertellen over het kunstwerk. Als je steeds dezelfde taal wilt gebruiken, zorg er dan voor dat de leerlingen verschillende kunstwerken uitzoeken uit hetzelfde land.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Internet of bibliotheekboeken • Pen en papier • Knutselmateriaal
Hoe lang ?	Een halve dag.

Klets een klacht	
	Rollenspel: Geef een aantal leerlingen de opdracht dat ze een gastvrouw/gastheer zijn voor Nederlandse toeristen op een buitenlandse camping of hotel. De gastvrouw/gastheer krijgt klachten van de vakantiegangers (andere leerlingen) over lawaai, slecht eten, koud water, onveilig zwembad voor de kinderen, et cetera. Laat de leerlingen verschillende dialogen voorbereiden op papier, zodat ze alvast de woorden die ze nodig hebben kunnen opzoeken. Speel daarna de rollenspellen. Laat ze eerst oefenen met de opgeschreven dialogen en laat daarna de spiekbriefjes weg en laat ze enkele rollenspelen uit het hoofd naspelen. Natuurlijk mag je ook een klacht ter plekke bedenken of aanpassen.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Woordenboeken
Hoe lang ?	Een lesuur.

Bob de Bouwer	
	Zoek op internet het liedje op dat hoort bij Bob de Bouwer, Pieter Post, Dora of andere bekende tv-figuren, maar dan de versie in een vreemde taal. Zet de muziek op in de klas en laat de kinderen er bewegingen of een dansje bij verzinnen. Leer de kinderen de tekst in de vreemde taal en zing het met elkaar. Kijk daarna een korte aflevering van de tv-serie in de vreemde taal en praat er na afloop met de kinderen over.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Muziek en tekst van bekende tv-series • Televisie of computer met internet
Hoe lang ?	Een lesuur.

Gebruik de aanwijzingen	
	Koop een apparaat of bouwpakket voor de leerlingen, waarbij ze alleen de gebruiksaanwijzing in een vreemde taal te zien krijgen. Laat de leerlingen om de beurt de handelingen die op de gebruiksaanwijzing staan stap voor stap uitvoeren voor de klas en laat de kinderen in de vreemde taal benoemen wat ze doen.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Een apparaat met meertalige gebruiksaanwijzing.
Hoe lang ?	Een half lesuur.

Laat je verhaal maar zien 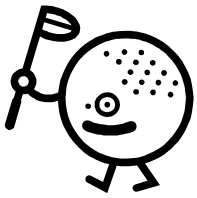	
	Lees een kort sprookje, een gedicht of een kort verhaal voor in een vreemde taal (maximaal 3 minuten). Verdeel de leerlingen daarna in groepjes en laat ze in ongeveer 15 minuten een voorstelling van het verhaal bedenken. Ze mogen alle attributen gebruiken die er in het lokaal zijn of die ze toevallig bij zich hebben. Laat elk groepje om de beurt zijn voorstelling opvoeren voor de anderen. Elk groepje heeft een verteller die het verhaal nogmaals voorleest, terwijl de anderen het uitbeelden. Het verhaal uit het hoofd leren en iedereen zijn eigen tekst laten opzeggen is erg moeilijk in zo'n korte tijd, maar als het een bekend verhaal is kan het wel.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Een verhaal op papier
Hoe lang ?	Een lesuur.

Creatief met taal

Creativiteit komt tot uiting in allerlei vormen. Meestal denk je daarbij aan kunstuitingen zoals schilderen, tekenen of muziek maken. Maar ook met taal kan je creatief zijn. Denk maar eens aan spreekwoorden, kruiswoordpuzzels of rebussen.
Sommige mensen hebben een wollig (creatief) taalgebruik, andere mensen gebruiken veel beeldspraak. Ook met vreemde talen kan je creatief bezig zijn. Dichten en schrijven zijn traditionele, creatieve manieren om iets leuks met een vreemde taal te doen. Probeer ook eens andere lesmethodes uit, maak gebruik van muziek, zoek aanknopingspunten bij andere vakken of ga naar buiten met de klas en zoek manieren om daar met de vreemde taal aan de slag te gaan.

Veel plezier. Want vaak geldt: Hoe creatiever hoe leuker!

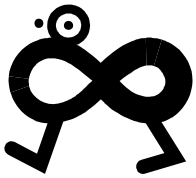

Vossenjacht	
	• Vossenjacht • Chasse au trésor • Schnitzeljagd • Treasure hunt Organiseer een vossenjacht, waarbij de leerlingen op zoek moeten naar representanten (vossen) uit andere landen die allemaal een andere taal spreken. Zorg dat de representanten eruit zien alsof ze zo uit het buitenland zijn komen lopen, maar ook niet al te opvallend. Natuurlijk kunnen ze alleen bepaalde informatie prijsgeven in een vreemde taal.
Wie doen er mee?	De hele klas of de hele school.
Materiaal	• Een aantal vossen/representanten met verschillende talenkennis (Welke vreemde talen spreken ouders?) • Buitenlandse kostuums
Hoe lang ?	Een hele dag + voorbereiding

De ideale activiteitenbegeleider	
	Geef de leerlingen de opdracht dat ze een activiteitenbegeleider worden op een buitenlandse camping als zomerbaantje. Laat ze een activiteit of spel bedenken dat ze daarna moeten uitleggen en gaan doen met de rest van de klas. De overige leerlingen zijn de vakantiekinderen die alleen een vreemde taal spreken, dus de activiteitenbegeleider kan het alleen in een vreemde taal uitleggen. Geef alle leerlingen om de beurt de kans om hun spel te presenteren.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Benodigdheden voor het spel of de activiteit
Hoe lang ?	Een lesuur.

Associatief met muziek	
	Kies van tevoren een aantal stukken klassieke muziek van verschillende landen uit. Zet de muziek op in de klas en laat de leerlingen beschrijven wat ze erbij voelen, wat voor beelden zien ze voor zich, waar gaat het over? Voor de oudere leerlingen: Laat de leerlingen hun bevindingen opschrijven in een vreemde taal en bespreek het na afloop. Voor de jongere leerlingen: bespreek ieders bevindingen na afloop van elk stuk. Variatie: Laat de leerlingen een fantasieverhaal schrijven in een vreemde taal, terwijl er muziek opstaat op de achtergrond. Laat ze hun inspiratie uit de muziek halen.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Muziekstukken • Afspeelapparatuur
Hoe lang ?	Een lesuur.

Raad het maar 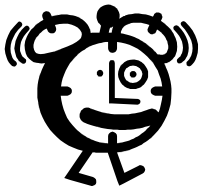	
	Maak een stapel kaartjes met daarop beroepen, bekende gebouwen, bekende Nederlanders, landen, toeristische attracties, et cetera. Verdeel de klas in twee groepen. Van elke groep komt een leerling voor de klas staan en hij mag in een minuut beschrijven wat er op zijn kaartje staat, maar hij mag het woord zelf niet gebruiken. Hij mag alleen een beschrijving van het woord geven in een vreemde taal. Zijn team moet raden wat er op het kaartje staat. Een goed antwoord levert een kaartje op. Daarna is de andere groep aan de beurt. De groep met de meeste kaartjes wint.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Kaartjes met beroepen, bekende gebouwen, bekende Nederlanders, landen, toeristische attracties, et cetera.
Hoe lang ?	Een half lesuur.

Spreek je woorden	
	Voorbereiding: Zoek een aantal Nederlandse spreekwoorden op en schrijf ze op een papier dat je later uitdeelt aan de leerlingen. Geef de leerlingen de opdracht om de spreekwoorden letterlijk te vertalen naar de vreemde taal. Daarna mogen ze de equivalenten in de vreemde taal opzoeken in een spreekwoordenboek of op internet. Bespreek de uitkomsten: Zijn sommige spreekwoorden hetzelfde als ze letterlijk zijn vertaald? Waar komen ze eigenlijk vandaan? Waarom zijn sommige spreekwoorden nagenoeg hetzelfde en anderen totaal anders terwijl ze wel dezelfde betekenis hebben.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Woordenboek • Spreekwoordenboek
Hoe lang ?	Een lesuur.

Werken met wereldtalen

Op de wereld worden rond de 6.800 talen gesproken. Sommige talen worden door niet meer dan een handjevol mensen gesproken en zijn bijna uitgestorven. Andere talen worden door steeds meer mensen gesproken, zoals bijvoorbeeld het Engels en het Chinees. Voor het Engels geldt zelfs dat het tegenwoordig door meer niet-moedertaalsprekers wordt gesproken dan door moedertaalsprekers. Dat gegeven heeft veel invloed op de ontwikkeling van een taal, zowel op de uitspraak als op idioom en grammatica. Betekent dit dat er een nieuwe taal ontstaat of kan je juist zeggen dat het Engels leeft? Waarom spreken sommige mensen van 'Global English'?

Ga aan de slag met de wereldtalen en bespreek het volgende eens in de klas:

Wat zijn eigenlijk onze wereldtalen? Wat is de definitie daarvan? Welke talen zijn er allemaal op de wereld? Op welke plaats staat het Nederlands als je kijkt naar het aantal sprekers?

Landenbeurs	
	Bouw de vakantiebeurs na en laat groepjes leerlingen werken aan het presenteren van een land. Elk groepje krijgt een stand in de aula waarin ze allerlei materiaal over dat land kunnen uitstallen. Laat ze zelf materiaal zoeken op internet, bij verkeersbureaus of laat het ze zelf maken. Natuurlijk moeten ze zich ook inlezen over allerlei leuke toeristische trekpleisters en de achtergronden daarvan. Andere leerlingen mogen de beurs bezoeken en natuurlijk wordt er alleen in vreemde talen gesproken als de leerlingen om informatie vragen of als je uitlegt waarom je naar dat ene land op vakantie moet. Tip: Spreek een gemeenschappelijke taal af voor alle stands of kies een beperkt aantal talen.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Internet • Woordenboeken • Toeristische folders, foto's, posters • Knutselmateriaal • Ruimte in de aula met grote tafels
Hoe lang ?	Meerdere lessen ter voorbereiding en twee uur op de beurs.

Europees taalportfolio	
	Grijp de Europese Dag van de Talen aan om een taalportfolio aan te leggen. Maak gebruik van het digitale portfolio via www.europeestaalportfolio.nl of maak zelf een papieren versie. Zorg ervoor dat iedereen nadenkt over de talen die hij spreekt. Van welke talen weet je een paar woordjes en welke talen spreek je vloeiend? Alles wat je weet van een taal mag in het portfolio opgenomen worden. Laat de leerlingen zelf (haalbare) doelen opstellen voor wat ze willen leren de komende maand of dit schooljaar. Wat willen ze weten van grammatica, welke woorden, willen ze meer spreekvaardigheid oefenen of meer lezen? Hoe gaan ze hun doelen bereiken?
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Computers met internet
Hoe lang ?	Twee lesuren.

De internationale schoolkantine	
	Laat de leerlingen zich verdiepen in de lunchgewoonten van andere landen. Voorafgaand aan de Dag van de Talen stellen zij een lunchmenu samen met een Engels, Frans, Spaans, Braziliaans, Amerikaans, Duits (et cetera) karakter. Laat de leerlingen in groepjes werken en stel het boodschappenlijstje op in de vreemde taal. Laat ze 's ochtends de boodschappen doen en daarna de lunch klaarmaken in de schoolkantine (of eventueel thuis). Op 25 september kunnen de leerlingen de lunches verkopen of uitdelen aan de rest van de school. Zorg ervoor dat de leerlingen tijdens de voorbereiding, het klaarmaken en het serveren, alleen in de doeltaal praten (van het land waar de lunch vandaan komt).
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Boodschappen • Keuken met keukengerei • Bordjes en bestek om te serveren
Hoe lang ?	Halve dag.

Wat je altijd al wilde weten	
	Zet de leerlingen in tweetallen en laat ze bij elkaar een interview afnemen in een vreemde taal. Laat ze bijvoorbeeld vragen wat ze willen worden later of wat de ander een geschikt beroep voor ze vindt. Waar denkt de ander dat je goed in bent en wat vind je zelf? Laat ze omschrijven hoe hun leven er over vijf jaar uitziet of over tien jaar. De interviewer schrijft er na afloop een verhaal van of maakt er een tekening van.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Kleurpotloden
Hoe lang ?	Een lesuur.

Het uitzendbureau	
	Verdeel de klas in twee cirkels. De leerlingen in de binnencirkel zoeken werk. De leerlingen in de buitencirkel werken bij het uitzendbureau en hebben een kaartje in de hand met een vacature voor een (bij)baan erop. Zij interviewen de kandidaat: Waarom wil je hier werken? Wat maakt jou geschikt voor deze baan? Et cetera. Rouleer na 2 minuten.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Kaartjes met vacatures erop
Hoe lang ?	Een half lesuur.

Vreemde talen, dat werkt

Met kennis van vreemde talen heb je zeker een streepje voor bij sollicitaties. En voor vele werkgevens is het zelfs een vereiste. Het leren van vreemde talen loont dus. Alleen is het hard werken om een vreemde taal te leren. Je moet woorden leren, oefenen op de uitspraak, grammaticale regels erin stampen, lezen, luisteroefeningen doen, schriftelijke toetsen maken. Dat valt niet meer voor een leerling.
Gelukkig kan je ook heel vroeg beginnen met het leren van een taal, zelfs al in groep 1, zodat kinderen spelenderwijs kennis maken met een vreemde taal en dan blijkt dat het niet altijd stampwerk hoeft te zijn. Ook op tweetalige middelbare scholen werken leerlingen op een andere manier aan hun talenkennis doordat ze een aantal vakken in een andere taal krijgen.
Werken met en in een vreemde taal is een effectieve, natuurlijke manier om te leren. En het is nog leuk ook!

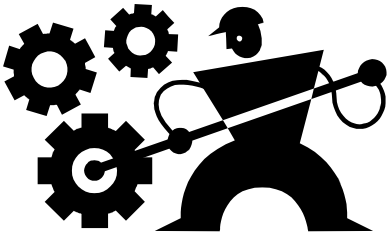

Vreemde talen, dat zingt 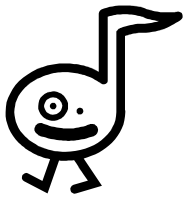	
	Neem een bekend Nederlands (pop)liedje of gedicht en vertaal dat naar een vreemde taal. Voor de vergevorderde leerlingen: Probeer het te laten rijmen of de symboliek erin te houden. Voor de jongere leerlingen. Neem een bekend kort kinderliedje en vertaal dat. Misschien bestaat er al een versie van in een andere taal? Bespreek dan na afloop wat de verschillen zijn tussen de eigen vertalingen en het 'echte' liedje in de vreemde taal. Laat de kinderen hun vertaling voordragen of zingen!
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Een Nederlands lied of gedicht. • Woordenboeken • Ev. een officiële vertaling (die de leerlingen nog niet mogen zien)
Hoe lang ?	Een lesuur.

Aan de deur wordt niet gekocht

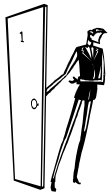

	Rollenspel: Laat de leerlingen een product dat speciaal is voor een bepaald land verkopen aan de andere leerlingen. Het product kan je zelf maken in een les ervoor, maar misschien kan je het ook van thuis meenemen. Zorg ervoor dat leerlingen van tevoren de zinnen leren die nodig zijn om iets te kopen en te verkopen in een vreemde taal. Laat ze zelf dialogen maken en opschrijven of doe dat voor de jongere leerlingen. Oefen de dialogen eerst klassikaal. Daarna kunnen de leerlingen in groepjes van twee hun product aan de man brengen.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • Woordenboeken • Een product om te verkopen
Hoe lang ?	Een lesuur.

In den vreemde…	
	Bedenk samen met de leerlingen aan aantal realistische situaties, waarbij ze een gesprek met iemand voeren in een vreemde taal. Bijvoorbeeld: koop een ijsje, vraag om een servetje, je krijgt niet genoeg wisselgeld terug, je wilt studentenkorting bij de entree regelen, et cetera. Verdeel de situaties over tweetallen in de klas en geef elk tweetal een stapeltje papier. Boven de twee blaadjes schrijven ze dezelfde titel van de dialoog. Op het ene papier omschrijven ze de situatie van de klant en op het andere papier de situatie van de verkoper Bijv.: Blad 1: Je zit op een terrasje en je hebt 10 minuten geleden iets te drinken besteld. Het is er nog steeds niet. Roep de ober en vraag waar je drankje blijft. Blad 2: Ober: een klant zit op je terras en vraagt je waar zijn drinken blijft. Jij hebt geen bestelling bij hem opgenomen, want hij zit niet aan jouw tafel. Leg hem uit dat hij bij je collega moet zijn. Speel daarna de rollenspellen per tweetal uit in een vreemde taal en bewaar ze voor de volgende klas.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• Pen en papier • woordenboek
Hoe lang ?	Een lesuur.

Het grote talendebat	
	Breng een discussie op gang over waarom je vreemde talen moet leren op school. Wat heb je eraan? Welke talen heb je nodig voor een vervolgopleiding of beroep. Hoeveel tijd heb je nodig om een taal goed te leren. Kan dat alemaal op school? Welke taalvaardigheden hebben de leerlingen het hardst nodig? Is dat luistervaardigheid, schrijfvaardigheid of spreekvaardigheid? Waar zouden de leerlingen het meeste aandacht aan willen besteden in de klas? Gebeurt dat ook? Hebben ze suggesties voor de docent?
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	Pen en papier voor de docent om aantekeningen te maken.
Hoe lang ?	Een lesuur.

Het scholieren-lagerhuis	
	Kies een actueel onderwerp of iets dat de leerlingen persoonlijk aan gaat en speel een debat na in een vreemde taal. Schrijf een stelling op het bord en laat de leerlingen hierover discussiëren. Variatie 1: Verdeel de klas van tevoren in voor- en tegenstanders en laat ze vanuit dat gezichtspunt de discussie aangaan. Dat hoeft dus niet hun persoonlijke mening te zijn. Variatie 2: Verdeel de klas over een aantal politieke partijen en laat de kinderen vanuit het standpunt van 'hun' partij het debat aangaan. Laat ze eventueel van tevoren uitzoeken wat die partijen vinden van de stelling.
Wie doen er mee?	De hele klas.
Materiaal	• een klaslokaal met schoolbord
Hoe lang ?	Een lesuur.

Wedstrijden

Zoals elk jaar kunt u verschillende prijzen winnen als u meedoet aan de Europese Dag van de Talen. Voor zowel de school als de leerlingen is er een wedstrijd.

Veel succes met uw inzending voor de Dag van de Talen!
Dat de beste moge winnen.

Het Beste Talenproject?

Wat moet ik doen?	Organiseert u een innovatief, bijzonder effectief of creatief taalproject op school? Stuur uw project dan in voor het Europees Talenlabel 2009 en win een mooie geldprijs!
Wie doen er mee?	Alle talendocenten.
Materiaal	Kijk voor meer informatie op www.europeestalenlabel.nl. Deadline voor aanmelding en inzending is 1 oktober 2009.
Hoe lang ?	20 minuten.

Filmwedstrijd

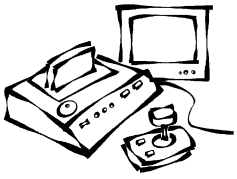

Wat moet ik doen?	Laat uw leerlingen meedoen aan de filmwedstrijd van de Europese Dag van de Talen. Het groepje leerlingen dat het beste filmpje maakt, wint bioscoopbonnen. Verdeel de klas in groepjes en laat elk groepje een filmpje maken over het leren van vreemde talen. Maximaal 2 minuten per filmpje. Plaats de filmpjes op You Tube en stuur ons voor 20 oktober 2009 de link op zodat wij het filmpje kunnen vinden. Inzendingen kunt u versturen naar: Europees Platform Elly Deelder Kennemerplein 16 2011 MJ Haarlem deelder@epf.nl Vergeet niet om naam, adres, telefoonnummer, e-mailadres en leeftijd van de leerling toe te voegen alsook de naam en plaats van de school. De winnaar krijgt persoonlijk bericht.
Wie doen er mee?	Alle leerlingen. Er zijn drie prijscategorieën: • basisonderwijs • onderbouw voorgezet onderwijs • bovenbouw voortgezet onderwijs
Materiaal	• Camera of mobiele telefoon met filmfunctie • Computer met internetverbinding
Hoe lang ?	Ongeveer 2-3 lesuren.

Beste Dag van de Talen op School

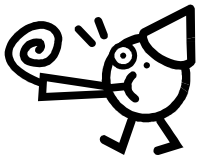

Wat moet ik doen?	Laat ons zien welke inspirerende activiteiten u heeft georganiseerd op de Dag van de Talen en wie weet wint u de prijs voor 'Beste Dag van de Talen op School'. Stuur voor 20 oktober 2009 een verslag van uw Dag van de Talen met foto's of filmpje op naar: Europees Platform Elly Deelder Kennemerplein 16 2011 MJ Haarlem deelder@epf.nl <u>Tip:</u> Laat enkele leerlingen als journalist optreden en een persbericht schrijven van de Dag van de Talen op school. Verstuur dit vooraf als uitnodiging aan de lokale pers. Laat de leerlingen op de Dag zelf de pers ontvangen, natuurlijk in de andere taal. Misschien plaatst de krant straks jouw verhaal?
Wie doen er mee?	Enkele leerlingen of de docent.
Materiaal	• Pen en papier • Computer • Video/fotoapparatuur
Hoe lang?	1 tot 2 lesuren.

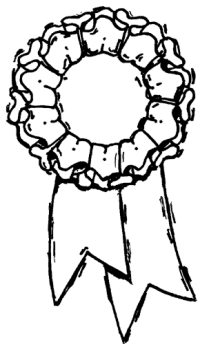

Veel dank!

Een aantal medewerkers van het Europees Platform hebben met hun ideeën en inspiratie een onmisbare bijdrage geleverd aan de totstandkoming van dit boekje; Séverine Blache, Lily de la Bije, Synke Hotje, Anne Maljers, Felisa Revuelta, Barbara Schauer, Iskandar Serail, Frank Smit, Ineke Swaan, Katinka van Vuure & Onno van Wilgenburg Hartelijk dank hiervoor!

Wij hopen dat de Europese Dag van de Talen ook op uw school een succes is geweest en dat u hiermee een mooi startschot hebt kunnen geven aan een nieuw, meertalig schooljaar.

In 2010 is er vanzelfsprekend weer een Europese Dag van de Talen. Heeft u al ideeën voor 26 september 2010 die misschien in het volgende ideeënboekje opgenomen kunnen worden? Neem dan contact op met het talenteam van het Europees Platform!

Tot volgend jaar!